

Proti rozhodnutí zemského úřadu může se pak interesovaná strana domáhati nápravy podle § 18 matr. nov. a nařízení 21.000/1906 u okresního soudu. Proti rozhodnutí okresního soudu může si pak stěžovati strana nebo státní zástupce ke krajskému soudu, který rozhoduje s konečnou platností.

A tu vzniká otázka, zda jest přípustna stížnost k správnímu soudu podle § 7 jazyk. zák., který ustanovuje, že »spory o užití jazyka při úřadech státních vyřizují příslušné státní úřady dohlédací jako věc státní správy odděleně od věci, v níž vzešly«. Účelem jazykového zákona jest, aby spor jazykový byl od věci, v níž vzešel, (to jest od zápisu do matriky) odloučen a samostatně podle čl. 96 jazyk. nařízení dohlédacími úřady a pak nejvyšším správním úřadem vyřízen. V daném případě jsou úřady dohlédacími i o věci jazykové tytéž úřady (okresní a zemský), které rozhodovaly i o zápisu s hlediska práva matričního. Ale s hlediska práva jazykového bylo by pak možno proti výměru zemského úřadu ihned podati stížnost k nejvyššímu správnímu soudu pro porušení práva jazykového to jest veřejného práva subjektivního na zápis jména jazykem českým.

Ale proti tomuto názoru možno důvodně namítnouti, že z kompetence správního soudu jsou vyloučeny podle § 3 lit. a) zákona o správním soudě »věci, o kterých přísluší rozhodovati řádným soudům«. Poněvadž řádní soudové rozhodují, když jde o opravu zápisu již ukončeného (§ 18 mat. nov.), nebyla by v tomto případě stížnost k správnímu soudu přípustna. Naproti tomu by byla stížnost možná, když by šlo vůbec o odepření zápisu. Ovšem upozorňuji, že správní soud v nálezu ze dne 4. I. 1936, čís. 20.503/1935 připustil stížnost k správnímu soudu i když šlo o zápis provedený způsobem, kterého stěžovatel nechtěl. (Strana žádala na Podk. Rusi za zápis jména předního: Jenő, János, Lajos, Miklos tedy v jazyku maďarském, kdežto matriční úřad povolil zápis jen jazykem československým, totiž Evžen, Jan, Ludvík, Mikuláš).

Dr. Karel Laštovka, univ. prof.:

Několik poznámek k výkladu vlád. nař. 116 1935 a 162/1935 Sb.

Družstva na Slovensku možno posuzovati s dvojího hlediska, jednak podle práva obchodního, jednak podle práva živnostenského.

A) Poměry družstev s hlediska práva obchodního jsou upraveny v obchodním zákoně (§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII: 1875). Podle tohoto zákona mohla družstva pro-

vozovati svou hlavní činnost jenom v rámci stanov a zásadně jenom pro svoje členy, (ačli v stanovách nebylo připuštěno provozování hlavní činnosti i s nečleny). Nedovolené rozšíření hlavní činnosti na nečleny bylo přestupkem živnostenského zákona a mohlo dáti podnět ke zrušení družstva podle § 248 obch. zák.

Družstvo vzniká, jakmile usnesené stanovy byly zapsány do rejstříku obchodního a uveřejněny § 224. Nežli krajský soud zápis povolí, musí stanovy v určitých směrech prozkoumati. Jakmile bylo družstvo právoplatně zřízeno, může si otevřít, dovolují-li to stanovy, pobočné závody a může si zřizovati i nové provozovny a prodejny; ovšem zřízení nového pobočného závodu musí býti zapsáno do obchodního rejstříku a uveřejněno § 229. V této volnosti činnosti družstevní nastala však pronikavá změna

a) vl. nař. 116/1935 o úpravě některých poměrů společenstev, družstev . . . , kdež bylo v § 4 ustanoveno, že družstva smějí svoji hlavní činnost rozšiřovati i na nečleny, ale jen tehdy, není-li to v rozporu s ustanovením jejich stanov, to jest, bude-li to v stanovách výslovně dovoleno nebo aspoň není ze stanov patrné, že hlavní činnost jest omezena jen na členy. Nedovolené rozšíření hlavní činnosti na nečleny jest pak trestno jako zvláštní přestupek § 4 nař. 116/1935 a jest podle svojí povahy spíše přestupkem proti stanovám,

b) vl. nař. 226/1935 o dočasných omezeních v některých odvětvích podnikání, hlava II. Omezení ta týkají se jednak zřizování nových družstev jednak rozšiřování jejich činnosti místní zakládáním nových pobočných závodů, nových provozoven nebo prodejen a záleží v tom, že určité svazy družstevní jsou povolány k tomu, aby závazně vyslovily, zda zřizování nových družstev a pobočných závodů, prodejen a provozoven jest přípustné a že úřady jsou tímto prohlášením svazů vázány.

Tyto svazy družstevní jsou různé podle toho, zda revisní svaz, kterému jest družstvo podrobeno nebo má býti podrobeno, jest členem některého ze 4 Ústředí svazů v nařízení jmenovaných, čili nic. Je-li revisní svaz, jemuž jest družstvo podrobeno, členem některého ze 4 Ústředí svazů, rozhoduje prohlášení příslušného ústředí; není-li, pak rozhoduje vyjádření revisního svazu, který bude určen ministerstvem vnitra.

Vyjádření těchto Ústředí resp. revisního svazu jest pro družstvo velmi důležité; neboť

a) krajský soud nesmí zapsati nové družstvo nebo nový pobočný závod do rejstříku, jestliže prohlášení zní proti zřízení nového družstva nebo pobočného závodu.

b) chce-li si družstvo zřídit novou provozovnu nebo prodejnu a vyjádření Ústředí nebo revisního svazu jest proti

tomu, pak družstvo prodejnu (provozovnu) zříditi nesmí a zřídilo-li ji, bude činnost v ní okresním úřadem zastavena. Lhostejno jest, zda tu jde o družstva, která omezují svoji činnost jen na členy nebo podle stanov i na nečleny. Poněvadž družstva jsou skoro vesměs zorganizována v určitých svazích (revisních, ústředních ap.), jest patrné, že zřizování nových družstev a rozšiřování jejich místní činnosti jest ponecháno vlastně zcela autonomii družstevní.

B) Družstva na Slovensku jsou ve své činnosti někdy podrobena i živnostenskému zákonu. Tu jsou možny tyto případy:

1. Omezuje-li družstvo svoji hlavní činnost jen na své členy, uznává se všeobecně, že tu nejde o úmysl výdělečný a proto tato činnost družstva není podrobena živnostenskému zákonu. Jestliže však speciální předpisy žádají pro tu kterou činnost zvláštního povolení (koncesse), musí si ovšem družstvo toto povolení opatřiti, na př. družstvo by chtělo zříditi pro svoje členy nemocnici, musí si opatřiti příslušné zdravotně policejní povolení. Jestliže družstvo jen pro svoje členy vyvažuje pokrmy, nemusí si opatřiti koncesse hostinskou, poněvadž tu nejde o zaměstnání výdělečné. Boh. 9867/1932; opačně 7559/1928.

2. Provozuje-li družstvo svoji hlavní činnost i mezi nečleny, a rozšířilo ji tedy na nečleny, uznává se, že družstvo tím provozuje již výdělečnou činnost a má si tedy k činnosti té, pokud jest podrobena živnostenskému zákonu, opatřiti živnostenské oprávnění, tedy ohlásiti volnou (řemeslnou) živnost nebo vymoci si koncesse. Družstva si také pravidelně taková oprávnění opatřují na př. družstvo konsumní ohlašuje živnost obchodní. Neopatřilo-li si družstvo živnostenského oprávnění, třeba rozeznávati, zda toto družstvo jest v stanovách k tomuto rozšíření hlavní činnosti na nečleny oprávněno čili nic.

a) Je-li rozšíření hlavní činnosti na nečleny v stanovách připuštěno a družstvo si živnostenského oprávnění neopatřilo, dopouští se přestupku živnostenského zákona a bude pre neoprávněné provozování živnosti stíháno.

b) Není-li však rozšíření hlavní činnosti na nečleny v stanovách připuštěno a družstvo přece činnost tu mezi nečleny vykonává, porušilo tu jednak svoje stanovy, jednak i předpisy živnostenského zákona a po případě i dobré mravy soutěže a mělo by býti stíháno jednak pro porušení stanov (§ 248 obch. zákona), jednak pro neoprávněné provozování živnosti pro přestupek zákona živnostenského (§ 227), jednak i pro delikt nekalé soutěže, ale v § 4 nař. 116/1935 bylo vysloveno, že toto nedovolené rozšíření živnosti na nečleny není trestné podle těchto předpisů, nýbrž jen jako zvláštní samostatný přestupek. (Na místo 3 deliktů nastupuje tedy

jen jeden delikt a na místo kumulace sankcí jen jedna trestní sankce).

Předpis tento nutno vykládati jen tak, že se v něm neřeší otázka, zda rozšíření hlavní činnosti na nečleny jest živností podle živnostenského zákona čili nic, nýbrž že se pouze nedovolené v stanovách rozšíření živnosti na nečleny trestá jako zvláštní přestupek.

Z toho se podává, že družstvo, které provozuje hlavní činnost mezi nečleny, jest vždy povinno si k činnosti té opatřiti živnostenské oprávnění, ovšem, pokud tato činnost vůbec spadá pod živnostenský zákon (nejde na př. o činnosti podle § 251 živn. zák.). Opatří-li si družstvo živnostenské oprávnění, jest podrobeno živnostenskému zákonu stejně jako jiný podnikatel a může živnost tu provozovati podle předpisů živnostenského zákona se všemi právy a povinnostmi, jak se ze živn. zák. podávají.

Krise živnostenská vedla k tomu, že v hlavě I. nař. 162/1935 bylo rozšiřování živností určitého druhu značně omezeno, ale výslovně se v § 5 odst. 2 prohlašuje, že pro družstva platí ustanovení hlavy II., že se tedy ustanovení hlavy I. nevztahují vůbec na družstva (nehledíc k tomu, zda družstvo se omezuje ve své hlavní činnosti na členy čili nic). Předpis § 5 odst. 2 nař. 162/1935 jest jasný. Družstva vůbec a tedy i družstva, která mají živnostenské oprávnění, nemohou býti ve výkonu tohoto oprávnění omezována podle hlavy I., nýbrž účel hlavy I. jest u družstev zabezpečen zcela samostatně podle hlavy II. Proto nelze hájiti stanoviska, že družstva, jež rozšiřují hlavní činnost svoji na nečleny, pozbývají svého družstevního charakteru a stávají se obyčejným živnostenským podnikem podle hlavy I. Pro živnostenskou činnost družstva byla zavedena zvláštní omezení v hlavě II. nař. 162/1935. Omezení tato jsou rázu taxativního a musí býti vykládána restriktivně, to jest pokud nedosahují, platí všeobecná ustanovení živnostenského zákona. Tendenci hlavy II. nařízení 162/1935 jest, aby družstva živnostníkům příliš nekonkurovala a to se dociluje několika způsoby.

a) Konkurence pro dosavadní živnostníky vzniká, zřídí-li se vůbec nové družstvo. Proto jest zřízení nového družstva podstatně stíženo v § 6. Podle obchodního zákona § 224 vzniká nové družstvo, když byly usnesené stanovy družstva zapsány u krajského soudu do rejstříku obchodního a uveřejněny § 228. Ale nař. 162/1935 stěžuje zápis a to tak, že soudu musí býti vedle všeobecných náležitostí zvláštní listinou prokázáno, že nově zakládané družstvo jest jednak schopno plniti zvolený účel jednak že jest členem nebo bude po svém zřízení přijato za člena některého revisního svazu. Průkaz ten podává Ústředí svazův

resp. revisní svaz. Dokud nebyl průkaz ten soudu podán, nemůže býti Družstvo do rejstříku zapsáno a tedy nevzniklo. Ovšem družstvo by mohlo nabýti živnostenského oprávnění podle § 3 živn. zákona provisorně, ale nemá na to nároku. (arg. může).

b) Konkurence vzniká, když si družstvo zřídí n o v ý p o b o č n ý z á v o d. I zřízení tohoto pobočného závodu musí býti zapsáno do obchodního rejstříku § 229 obch. zák. Ale krajský soud smí zápis provésti teprve, když mu byl podán důkaz stejný jako při zřízení nového družstva. Dokud pobočný závod nebyl do rejstříku zapsán, neexistuje a proto živnostenský úřad nemůže zřízení vedlejšího závodu vztíti podle § 56 živn. zák. na vědomí, resp. povolit, poněvadž družstvo není k tomu oprávněno.

c) Konkurence posléze vzniká, když družstvo zřídí n o v o u p r o v o z n u nebo prodejnu. Podle živnostenského zákona může si družstvo zřídit nové provozovny podle § 40 a nové prodejny podle § 55, při čemž u živností koncesovaných žádá se schválení živnostenského úřadu, u ostatních stačí pouhé ohlášení.

Nařízení v § 7 však stanoví, že si družstvo má k tomu opatřiti d ř í v e souhlas Ústředí svazů a předložiti osvědčení o souhlasu tom okresnímu úřadu, v jehož obvodě má býti nová provozovna nebo prodejna zřízena a úřad živnostenský musí zakázati družstvu, jež souhlasu Ústředí svazů nepředložilo, aby v provozovně nebo prodejně vyvíjelo činnost, tedy aby provozovnu (prodejnu) zřídilo.

C) Zřizování a činnost družstev jsou na prospěch živnostenského stavu a k zmenšení konkurence značně omezeny jednak předpisy, jež se jeví býti jako doplněk práva družstevního (A) jednak předpisy rázu živnostenského (B) a předpisy ty úzce spolu souvisejí.

Dr. Zdeněk Peška, univ. prof.:

Ke vztahu slovenského živnostenského zákona k všeobecnému zákonu o služebních poměrech č. 244/1922.

K nejdůležitějším otázkám t. zv. pracovního práva náleží otázka úpravy výpovědní lhůty. Třeba považovati za velikou vymoženost moderní doby, že nejenom pro t. zv. vyšší povolání, ale i pro dělnictvo byly přímo zákonem a povinně stanoveny jisté výpovědní lhůty. Národohospodářský význam takových opatření jest každému zřejmý. Neboť dělník, který jest chráněn proti okamžité výpovědi, může během lhůty, která jest mu dána učiniti příslušná opatření pro sebe a svou rodinu: může se poohlédnouti po no-